

Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunta
StV@eduskunta.fi
eila.makipaa@eduskunta.fi

LAUSUNTO
3.10.2017

Viite: Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunnan lausuntopyyntö 28.9.2017

Asia: HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

ELÄKKEENSAAJIEN KESKUSLIITTO EKL:N LAUSUNTO PYYDETTYYN ASIAAN LIITTYEN

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry kiittää mahdollisuudesta ja haluaa lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018 seuraavia huomioita:

Taustaa:

Vuonna 2015 Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea moitti Suomen sosiaaliturvaetuuksien vähimmäistasoa riittämättömäksi.

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry ilmaisi jo hallitusohjelman julkistamisen jälkeen vuonna 2015 pelkonsa siitä, että hallituksen tekemät päätökset tulevat lisäämään kansalaistemme eriarvoisuutta. Kuluneet vuodet ja mm. useiden tahojen tekemät laskelmat ja arviot ovat vahvistaneet esittämämme pelkojen toteutuneen.

Muun muassa kansaneläkeindeksin jäädytykset ja leikkaukset, palvelumaksujen suuret korotukset, sairasturvakuutuskorvausten leikkaukset, energiaverojen nosto sekä Kelan matkakustannusten omavastuuosuuden nosto ovat kiristäneet täysin kohtuuttomasti jo ennestään heikoimmin pärjäävien eläkkeensaajien taloudellista asemaa.

Ennen hallitusohjelman puolivälitarkastelua totesimme, että hallituksen kovat säästöpäätökset niittävät juuri sitä satoa, josta olimme huolissamme jo hallitusohjelman luettuamme. Vaadimme tuolloin, että hallituksen on kautensa puolivälitarkastelussa (24.–25.4.2017) tehtävä päätöksiä myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevien eläkkeensaajien ahdingon helpottamiseksi. Esitimme mm., että kansaneläkkeisiin suunnitelluista tulevista indeksijäädytyksistä olisi ehdottomasti luovuttava. Kantamme olemme tuoneet esille myös ennen ja jälkeen valtiovarainministeriön sekä koko hallituksen budjettiriihien. Näin jälkempäin voimme todeta, että hallitukselta ei ole löytynyt tahtoa maallemme häpeällisen eläkeläisköyhyyden torjuntaan.

Pienituloisuudesta Suomessa

Pienituloiseksi katsotaan kaikki henkilöt, joiden kotitalouden käytettävissä oleva rahatulo kulutusyksikköä kohden on alle 60 prosenttia kansallisesta mediaanitulosta. Pienituloisten lukumäärä vuonna 2015 oli 634 000 henkeä. Yksinasuva suomalainen on köyhä, jos kuukaudessa jää verojen jälkeen käteen alle 1 185 euroa.

Pienituloisuus on Suomessa erittäin yleistä 75 vuotta täyttäneillä, joista 18,6 prosenttia kuului pienituloiseen kotitalouteen. Luku on suurimpia koko Länsi-Euroopassa. Sosioekonomisista ryhmistä lukumääräisesti eniten pienituloisia on eläkkeensaajien ryhmässä, jossa pienituloisia on noin 180 000 henkilöä.

Suomen osalta köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevista on saatavilla tietoa vuodelta 2015. Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä oli tuolloin 16,6 prosenttia Suomen väestöstä eli 896 000 henkilöä. Suomen köyhyys- tai syrjäytymisuhan alla elävien osuudesta suuri osa selittyy pienituloisuudella: keskimäärin kolme neljästä köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevasta on pienituloisia.

Huomioitamme ja esityksiä valtion talousarvioon 2018

Aiempien, tässä lausunnossa mainittujen säästöpäätösten päälle hallitus on jättämässä voimaan aiemmin tekemänsä säästöpäätöksen indekseihin liittyen. Jäädytys leikkaa reaalista ostovoimaa ja alentaa sosiaaliturvan tason pysyvästi alemmalle kehitysuralle myös tulevana vuosina ja vuosikymmeninä. Tämä tarkoittaa suurta ja pysyvää heikennystä maamme eläkkeensaajille, mikäli jäädytystä ei hyvitetä täysimääräisenä tulevien indeksitarkistusten yhteydessä.

Myös uudet energiaverojen ja kiinteistöverojen korotukset toteutuessaan heikentävät eläkkeensaajien tilannetta yhä edelleen. Vuonna 2018 yleisen kiinteistöveroprosentin alarajaa korotetaan hallituksen esitysluonnoksen mukaan 0,93 prosentista 1,03 prosenttiin. Tämä pakottaa 170 kuntaa kiristämään kiinteistöverotusta (Veronmaksajain Keskusliitto). Tehtävät korotukset näkyvät asumiskulujen nousuna riippumatta siitä, asutko omistusasunnossa tai vuokralla.

Eläkkeensaajien Keskusliitto on jo pitkään kantanut suurta huolta eläkeläisten toimeentulo-ongelmista. Tätä ongelmaa ei kerta kaikkiaan hoideta takuueläkkeen 15 euron korotuksella ensi vuoden vaihteessa. Takuueläkettä maksettiin vuoden 2015 lopussa 100 947 eläkkeensaajalle. Heistä oli yli 65-vuotiaita noin 40 prosenttia (tilastot vuoden 2015 lopussa) ja tämä tarkoittaa hieman alle 40 000 henkilöä.

Vuonna 2016 Suomen mediaaneläke oli 1405 euroa kuukaudessa. Eläkkeensaajistamme 794 987 hlöä eli 54,9 prosenttia sai eläketuloa alle 1 499 euroa kuukaudessa. Alle tuhannen (1 000) euron kuukausieläkettä sai 322 772 henkilöä eli 22,3 prosenttia kaikista omaa eläkettä saavista eläkkeensaajistamme.

Vetoamme eduskuntaan, että se talousarviota käsitellessään peruu perusturvan indeksitarkistusten jäädytykset ja myös kansaneläkkeeseen annetaan vastaavan suuruinen 15 euron korotus kuin takuueläkkeeseen.

Kelalta saamiemme laskelmien mukaan pelkkä kansaneläkkeen tasokorotus 15 eurolla kasvattaisi kansaneläkemenoja noin 110 milj. euroa. Toisaalta korotus vähentäisi takuueläkkeen menoja noin 17 ja eläkkeensaajan asumistuen menoja noin 7 milj. euroa, jolloin korotuksen nettokustannus olisi noin 85 milj. euroa.

Jos kansaneläkkeen lisäksi korotettaisiin myös takuueläkettä 15 euroa, kasvaisivat takuueläkemenot nykyisestä noin 2 milj. euroa ja eläkkeensaajan asumistukimenot vähenisivät noin 10 milj. euroa. Nettokustannukseksi tulisi siis noin 100 milj. euroa.

Mielestämme pienituloisten taloudellisen tilanteen parantamiseksi on toteutettava pidemmällä aikavälillä kansaneläkkeeseen reilu tasokorotus. Yksinäisen eläkkeensaajan saama täysi kansaneläke (628,85 eur/kk vuonna 2017) on mahdollisimman nopeasti nostettava takuueläkkeen tasolle (760,26 eur/kk vuonna 2017). Sitä kautta nousisi myös kansaneläkettä saavien määrä ja useampi pientä työeläkettä saava saisi helpotusta elämäänsä.

Vaadimme, että Suomeen on laadittava toimenpideohjelma, jolla eläkeläisköyhien lukumäärä käännetään laskuun. Kansaneläkkeisiin suunnitelluista indeksijäädytyksistä vuosiksi 2018 ja 2019 on ehdottomasti luovuttava.

Ansiotulojen verotuksen osalta ollaan talousarvioesityksessä keventämässä työn verotusta 270 miljoonalla eurolla. Tällä päätöksellä hallitus katsoo täyttäneensä kilpailukykysovimukseen liittyvät veronkevennykset hallituskaudella. Vastaavaa kevennystä ei olla antamassa eläkkeensaajille.

Palkansaajille mahdollisesti annettavat veronkevennykset on toteutettava myös eläkkeensaajien kohdalla. Verottoman eläketulorajan jälkeen eläkkeensaajien verotus ei saa olla palkkatulon verotusta ankarampaa. Eläke- ja palkkatulon verotuksen vertailussa palkansaajan TyEL-maksun lukeminen veroksi on ongelmallinen, koska maksu ei ole veroa. Tästä tulkinnasta on luovuttava. Tätä esittämämme kritiikkiä tukee muun muassa eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannanotto (PeVL 30/2005 vp), jonka mukaan mainittua maksua ei voida pitää verona.

Verovertailussa eläkkeensaajien maksamaa veroa verrataan yli 53-vuotiaaseen työntekijään, joiden työeläkevakuutusmaksu on 7,65 prosenttia vuonna 2017.

Eläkkeensaajan ja palkansaajan verovertailussa tulkitaan palkansaajien maksama työeläkevakuutusmaksu ns. veroluontoiseksi maksuksi. Tällä tulkinnalla molemmat ryhmät maksavat suurin piirtein saman verran veroa saman suuruudesta tulosta.

Syy työeläkemaksun veroluontoisuuteen juontaa 90-luvulle. Tupo-sopimuksen pohjalta eduskunta säätöi 1993 työntekijöille eläkemaksun. Samalla päätettiin, ”ettei työntekijän eläkemaksulla muuteta palkasta ja eläkkeestä muodostuvan toimeentulon suhdetta”.

Edellä mainitusta johtuen, kun palkasta pidätetään työeläkeyhtiölle menevä eläkevakuutusmaksu, vastapainoksi otetaan verottajalle eläkkeensaajalta suurin piirtein saman suuruinen osuus.

Eläkkeensaajien Keskusliiton mielestä työeläkemaksu ei missään nimessä ole veroa. TyöEL-maksu on vastikkeellinen, sillä työeläkemaksut luovat vakuutetun omiin ansioihin tiukasti sidotun sekä omistusoikeudella turvatun eläkeoikeuden. Vero taas on vastikkeeton. Työeläkevakuutusmaksu maksetaan eläkevakuutusyhtiöille, kun taas vero kannetaan julkisyhteisöille, joita ovat kunnat, valtio ja kirkko.

Osa työeläkemaksusta rahastoidaan, veroa ei. Työeläkemaksu on verovähennyskelpoinen, mitä vero ei vastaavasti ole. Työeläkemaksu on työhön liittyvä pakollinen maksu, mutta pakollisuus ei tee siitä veroa. Työeläke on ansiosidonnaista, työaikana tulevaisuuden varalta maksettua palkkaa, joka on luettavissa ansiotuloksi kuten palkkatulo. Se ei ole sosiaalinen tulonsiirto tai etuus.

Helsingissä 3.10.2017

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

Timo Kokko
toiminnanjohtaja

timo.kokko@elakkeensaajat.fi

050 441 3830

MIKÄ ON EKL?

- Eläkkeensaajien aktiivinen edunvalvoja
- Perustettu 1962, takana jo 55 vuotta aktiivista toimintaa
- Lähes 84 000 jäsentä 325 yhdistyksessä